

М.В. Губарева

Донецький національний університет, Україна

ПЕКОТСЬКА ВІЙНА 1636 – 1637 рр.: ПОЧАТОК ЗНИЩЕННЯ КОРИННИХ АМЕРИКАНЦІВ У НОВІЙ АНГЛІЇ

У статті викладені основні аспекти Пекотської війни 1636 – 1637 рр. Зроблена спроба визначити передумови, об'єктивні та суб'єктивні причини цієї війни, проаналізувати хід та методи знищення пекотів англійцями та їхніми союзниками й охарактеризувати наслідки Пекотської війни для всіх її учасників.

Ключові слова: англійські колоністи, індіанська територія, корінні мешканці, пекоти, воєнне протистояння.

Актуальність обраної теми статті полягає у тому, що в наш час помітно зростає інтерес науковців до вивчення відносин між представниками різних етносів та культур, в тому числі між представниками європейської цивілізації й народами Америки в часи великих географічних відкриттів та колоніальної експансії.

На жаль, у вітчизняній науковій літературі відсутні роботи, присвячені вивченню Пекотської війни. У той час як в західній (особливо американській) історіографії історії війни пекотів з британськими колоністами Америки постійно приділяють увагу чимало дослідників, в Україні ця проблематика залишається поза увагою вчених.

Об'єкт нашого дослідження – корінні мешканці Північної Америки. Предметом дослідження є перший збройний конфлікт між англійськими колоністами і племенем пекотів, який стався в Массачусетсі в 30-і роки XVII ст.

Мета статті полягає у вивченні всіх обставин, пов'язаних з причинами, ходом та наслідками Пекотської війни 1636 – 1637 рр. Основні завдання такі:

- 1) визначити передумови, об'єктивні та суб'єктивні причини цієї війни;
- 2) проаналізувати хід та методи знищення пекотів англійцями та їхніми союзниками – індіанцями з інших племен;
- 3) охарактеризувати наслідки Пекотської війни для всіх її учасників.

Основними джерелами нашого дослідження є «A Brief History of the Pequot War (1736)» Дж. Мейсона [1]; «Newes from America; Or, A New and Experimentall Discoverie of New England; Containing, A Trve Relation of Their War-like Proceedings These Two Yeares Last Past, with a Figure of the Indian Fort, or Palizado» (1638) Дж. Андерхілла [2]; повідомлення Ф. Вінсента «A True Relation of the Late Battell fought in New England, between the English, and the Salvages» (1637) [3]; «Relation of the Pequot Warres Written in 1660» Л. Гардінера [4].

До передумов Пекотської війни слід віднести появу білих переселенців на індіанській території, що об'єктивно призвело до зіткнення двох різних за рівнем соціального, економічного, військово-політичного та культурного розвитку цивілізацій. Хоч від самого початку англійські колоністи, заснувавши в 1620-х роках в Північній Америці Массачусетську та декілька інших колоній, намагалися підтримувати з тубільцями мирні стосунки, будь-який невеликий конфлікт міг перерости у відкрите збройне протистояння, в якому априорі індіанці мали поступитися краще озброєним європейським переселенцям [5, с. 88].

Близько середини 30-х років XVII ст. такий конфлікт виник на річці Коннектікут. Англійський капітан Дж. Стоун відправився на своєму пінасі із Бостона торгувати на

згадану річку, де пекоти перешкождали проходженню європейців у їхні володіння. У сутичці, яка відбулася, непрошений гість і сім членів його команди загинули [6, р. 124], [7, р. 59-60]. Колоніальна адміністрація Бостона хотіла покарати індіанців. Однак пекоти славилися хоробрістю і були далеко. Оскільки Стоун прибув до Массачусетса з Вірджинії, бостонці саме туди надіслали повідомлення про те, що сталося, спонукаючи тамтешнього губернатора звести рахунки з індіанцями. Самі ж у січні 1634 р. вирішили «обговорити подальші дії».

Пізніше в Бостон прийшли посланці пекотів, пропонуючи дружбу і запрошуючи англійців селитися на їхній землі [6, р. 125]. Влада Массачусетса углядела в пропозиції пекотів бажання зробити англійців союзниками у війні з племенем наррагансетів. Посланці виклали свою версію загибелі капітана Стоуна. За їхніми словами, Стоун захопив двох пекотів, зв'язав їх і змусив показати йому шлях до річки Коннектікут. Коли вони це зробили, він зі своїми людьми підступно вбив провідників. Потім Стоун та його команда загинули під час вибуху на пінасі, в чому вони, пекоти, не були винні. Однак в магістраті Бостона вирішили провчити «дикунів». Від них вимагали видати підозрюваних у вбивстві для розслідування справи. За умов виконання цієї вимоги англійці обіцяли не воювати проти пекотів, але на знак миру індіанці повинні були привезти в колонію 400 фатомів вампума, 40 бобрових шкур і 30 шкур інших тварин, а також гарантувати колоністам повну свободу дій на річці Коннектікут. Після цього було укладено мирову угоду, підписану обома сторонами [8, р. 85-86].

20 липня 1636 р. човен, який прийшов з Коннектікута, привіз звістку про те, що біля острова Блок (недалеко від Наррагансетської бухти) індіанці вбили Дж. Олдема і пограбували його пінаса [8, р. 89]. Для з'ясування обставин справи до наррагансетів відправили делегацію з трьох осіб (включно з вождем союзних індіанців-массачусетсів). Повернувшись, делегати підтвердили повну лояльність наррагансетів. Останніх вирішили не чіпати – на відміну від індіанців острова Блок. Було створено збройний загін із 90 волонтерів. «Генералом» призначили Дж. Ендікотта [8, р. 95]. Солдати отримали наказ вбити всіх чоловіків, вигнати жінок і дітей та оволодіти островом Блок, після чого направитися у країну пекотів і добитися від них видачі вбивць капітана Стоуна.

Наприкінці серпня 1636 р. загін Ендікотта на трьох пінасах підійшов до згаданого острова. На березі знаходилося близько 30 індіанців, які намагалися завадити англійцям висадитися. Солдати відкрили вогонь, вбили декількох індіанців, ще кількох поранили. Два дні англійці знаходились на острові, але нікого з індіанців не знайшли. Тоді солдати спалили їхні вігвами, циновки і маїс, знищили сім човнів-каное і пішли геть [5, с. 149], [6, р. 128]

Індіанці втекли з острова Блок на континент. Переслідуючи їх, Ендікотт прибув на своїх суднах в гирло річки Коннектікут, де англійці ще раніше побудували форт Сейбрук. Комендант форту Л. Гардінер просив Ендікотта відмовитися від запланованого походу на пекотів, оскільки ця акція могла збурити сусідні племена [8, р. 96]. Проте Ендікотт не послухав доводів коменданта і вступив у країну пекотів. Ті уникали відкритого бою. які виступили проти англійців, йшли за ними, обстрілюючи ворога із засідок. Убивши кількох індіанців і знищивши кілька селищ, загін Ендікотта повернувся до Бостона.

Прогнози коменданта Л. Гардінера збулися. Коли Ендікотт покинув Коннектікут, індіанці почали нападати на білих колоністів, які покидали форт для польових робіт, полювання тощо [6, р. 133], [8, р. 97-99]. 12 травня в Бостон прийшов лист з повідомленням, що пекоти напали на англійське поселення Везерфілд у середній течії Коннектікута, «вбили шість чоловіків, які працювали на полі, 20 корів і коней, а також трьох жінок; двох дівчат забрали з собою» [1, р. IX-X], [3, р. 5], [5, с. 171-172], [7, р. 99].

1 травня 1637 р. в Хартфорді зібрались на нараду тамтешні фрімени, а також фрімени Віндзора і Везерфілда. Вони ухвалили рішення розпочати війну проти пекотів [1, р. X]. Набрали 90 добровольців. До них приєдналися індіанці-могікани на чолі з вождем Ункасом [3, р. 6], [6, р. 141]. Раніше могікани входили до конфедерації пекотів, але тепер були їхніми ворогами. Експедиційні сили спустилися річкою до Сейбрука. Тут вже знаходився загін масачусетців під проводом Дж. Андерхілла [1, р. 1-2], [4, р. 20]. Вирішили йти на пекотів не річкою, а завантажитися на судна, зробити вигляд, що повертаються додому, потім висадитися в Наррагансетській бухті й звідти суходолом зайти в тил пекотам. Проблема полягала у тому, що ніхто не знав, як поставляться до появи загону англійців на їхній землі наррагансети.

Перехід морем тривав майже півтори доби. Тим часом капітан Дж. Мейсон, який очолив об'єднані сили англійців, провів переговори з головним вождем наррагансетів. Той погодився пропустити білих через свою територію, зауваживши, що їхній загін, напевно, надто замалий, оскільки пекоти «мають великих командирів і людей, які вправні у веденні війни» [1, р. 4].

Коли карателі пішли в землю пекотів, до 110 англійців і воїнів Ункаса приєдналося близько 500 наррагансетів на чолі з вождем Міантунномо. Союзники наблизилися до пекотського селища Містик вночі й з'ясували, що там зібралося багато людей – чоловіків, жінок і дітей. Вігвами селища знаходилися за високим дерев'яним парканом, який мав два входи. Ховаючись у тіні дерев від світла місяця, союзники розташувались навколо паркану. Сконцентрувавши основні сили біля головного входу, англійці перед самим світанком раптово заскочили всередину й почали кидати смолоскипи у вігвами [8, р. 100-101]. Захоплені зненацька, індіанці з криками вибігали із своїх домівок і падали мертвими. Було вбито від 600 до 700 індіанців. За свідченням Мейсона, тільки сім осіб потрапили в полон і близько семи втекли [1, р. 10], [3, р. 10], [8, р. 102]. Залишивши згрище, англійці та воїни Ункаса пішли назад, до моря. Наррагансети після бою залишили своїх союзників, які, за свідченням Андерхілла, вразили їх своєю жорстокістю [2].

Пекоти, які врятувалися після погрому в Містику, а також ті, що жили по сусідству, направилися до вождя конфедерації Сасакусу, якого звинуватили в легковажності й ледь не вбили. Оскільки основний кістяк воїнів було знищено, плем'я вирішило переселитися на острів Манхеттен [9].

Тим часом до гирла Пекотської річки прибули на судах ще 120 масачусетців, які запізнилися. Коннектикутці відправили туди Мейсона із загоном у сорок осіб. Об'єднані сили карателів мали завершити розгром пекотів [1, р. 14]. Почалося переслідування. Пекоти були обтяжені жінками, дітьми, пораненими і скарбом; вони втомилися й були голодними. Тих, хто вже не міг йти, вбивали союзні англійцям індіанці. Один із захоплених у полон пекотів видав місце знаходження соплеменників. Їх наздогнали біля пагорба, який був оточений болотом, і взяли в облогу. Дві сотні з них, в основному жінки і діти, здалися, інші сховалися на болоті [10, р. 225].

«Приблизно за півгодини до світанку індіанці, які ховалися на болоті, спробували прорвати заслін у тому місці, де командував капітан Патрік, – писав Дж. Мейсон, – але їхні неодноразові напади були відбиті; під час атаки індіанці, як це було у них прийнято, голосно кричали, і ці крики донеслися до нашого табору... Ми рушили до місця бою... Індіанці спробували напасти на нас із болота, але декількома пострілами ми загнали їх назад. Ми очікували нової атаки. Індіанці тим часом відчайдушно наступали на загін Патріка, прорвали оточення і зникли. Як стало відомо пізніше, їх було 60 або 70. Ми обшукали болото, але знайшли там лише декілька трупів. До наших рук потрапило 180 поло-

нених; ми поділили їх між собою... Відтоді пекоти стали жертвами всіх інших індіанців, які раділи, що могли приносити їхні голови англійцям; вони робили це майже кожного дня, приходячи у Віндзор або Хартфорд» [1, р. 17].

Пекоти, які залишилися в живих, здалися на милість переможців. Англійці передали їх своїм союзникам: 80 чоловік – Ункасу, 80 – Міантунномо і 20 – племені нінігреттів. При цьому з полонених взяли обіцянку не називатися пекотами, а признати себе членами тих племен, до яких їх передавали.

І останній акт трагедії: Мейсон із загоном у сорок осіб і Ункас із сотнею своїх воїнів здійснили ще один рейд на колишні землі пекотів, аби добити тих, хто міг там сховатися. Таких виявилось небагато, головним чином поранені і хворі.

Таким чином, з лиця землі зникло плем'я, яке до приходу європейців налічувало від 3 до 3,5 тис. осіб. Про жорстокість колоністів під час цієї війни більше як 150 років по тому свідчив англієць У. Робертсон, а на початку нашого сторіччя американець Л.Г.Тайлер писав: «Перемога Мейсона була побоїщем, найбільшим побоїщем за всю колоніальну історію» [5, с. 179]. Цю точку зору поділяють сучасні дослідники Ф. Дженнінгс і Д.Е. Ліч.

Пекотська війна стала не тільки кровавою віхою колоніальної експансії європейців у Новій Англії, але й віхою, яка поклала початок узаконеного рабства. Частина полонених була доставлена в Массачусетс. Майже півсотні з них залишились рабами в цій колонії, інших продали плантаторам на Бермудські острови [10, р. 226]. Так в колоніях Нової Англії виникли работоргівля і рабовласництво.

Кровожерливість і жорстокість англійців не були вимушеною ціною за встановлення «ери миру», як про це пишуть деякі американські дослідники. То були свідомі й сплановані дії, які мали на меті:

- знищення індіанців методами «тотальної війни»;
- захоплення їхніх земель;
- політичне, економічне та духовне панування над ними.

Саме Пекотська війна дала поштовх появі двох нових колоній в Новій Англії. Від самого її початку поселенці Хартфорда, Віндзора і Везерсфілда перестали вважати себе підпорядкованими бостонському магістрату. На захоплених індіанських територіях вони заснували окрему колонію Коннектікут (нині – окремий штат в США).

ЛІТЕРАТУРА

1. Mason J. A Brief History of the Pequot War: Especially of the Memorable taking of their Fort at Mistick in Connecticut in 1637 / John Mason. – Boston : S. Kneeland & T. Green, 1736.
2. Underhill J. Newes from America; Or, A New and Experimentall Discoverie of New England; Containing, A Trve Relation of Their War-like Proceedings These Two Yeares Last Past, with a Figure of the Indian Fort, or Palizado / [ed. by Paul Royster]. – London, 1638. – 48 p. – <http://digitalcommons.unl.edu/etas/37/>
3. Vincent Ph. A True Relation of the Late Battell fought in New England, between the English, and the Salvages: With the present state of things there / [ed. by Paul Royster]. – L. : Nathaniel Butter etc., 1637. – 25 p. – <http://digitalcommons.unl.edu/etas/35/>
4. Relation of the Pequot Warres Written in 1660 by Lieutenant Lion Gardener And now First Printed from the Original Manuscript With an Historical Introduction / [ed. by W.N. Chattin Carlton]. – Acorn Club of Connecticut, 1901. – 62 p. – <http://digitalcommons.unl.edu/etas/38/>
5. Слѣзкин Л.Ю. У истоков американской истории. Массачусетс, Мэриленд, 1630 – 1642 / Л.Ю. Слѣзкин. – М. : Наука, 1980. – 344 с.
6. Vaughan A.T. New England frontier: Puritans and Indians, 1620 – 1675 / Alden T. Vaughan. – Norman : University of Oklahoma Press, 1995. – 430 p.
7. Cave A.A. The Pequot War / Alfred A. Cave. – Amherst, MA : Univ. of Massachusetts Press, 1996. – 219 p.
8. Caverly R.B. History of the Indian wars of New England. Vol. I – II / Robert Boodey Caverly. – Boston : James H. Earle, 1882. – 396 p.

9. Pequot War. – http://en.wikipedia.org/wiki/Pequot_War

10. Bradford's History of Plimoth Plantation. From the Original Manuscript. – Boston : Wright and Potter Printing Co., 1898. – 555 p.

М.В. Губарева

Пекотская война 1636 – 1637 гг.: начало уничтожения коренных американцев в Новой Англии

В статье изложены основные аспекты Пекотской войны 1636 – 1637 гг. Автором сделана попытка определить предпосылки, объективные и субъективные причины этой войны, проанализировать ход и методы уничтожения пекотов англичанами и их союзниками и охарактеризовать последствия Пекотской войны для всех ее участников.

Ключевые слова: английские колонисты, индейская территория, коренные жители, военное противостояние.

М. V. Gubareva

Pequot War (1636 – 1637): the beginning of extermination of Native Americans in New England

In the article the main aspects of Pequot War (1636 – 1637) are described. The author discloses the pretexts, objective and subjective reasons for the war, analyses the course and methods of extermination of Pequots by the Englishmen and their allies, characterizes the consequences of Pequot War for all of their participants.

Стаття надійшла до редакції 09.09.2013.